

“เด็กเล่นอิสระ” ความสุขพื้นฐานสู่การพัฒนาสมอง

สสส. จับมือภาคีเครือข่าย จัดงาน “Play Day วันเล่นสนุก เล่นเปลี่ยนโลก” หนูน้อยไทยเล่นอิสระ เต็มเต็มสิ่งที่กำลังขาดหายในสังคมยุคดิจิทัล ที่มุ่งให้เด็กเรียนเก่ง แต่ขาดช่วงเวลาแห่งความสุข แนะนำพ่อแม่เปิดโอกาสให้ลูกได้เล่นอย่างอิสระ ได้พัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน สร้างความสุขพื้นฐานชีวิตเพื่อให้เด็ก เติบโตอย่างมีคุณภาพ

เพราะการเล่นสำคัญ ขอเพียงผู้ใหญ่เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอย่างอิสระ ได้ปลดปล่อยจินตนาการ เพิ่มเติมประสบการณ์ และพัฒนาทักษะทางอารมณ์และสังคม โดยที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องคาดหวังอะไร เพียงดูแลเรื่องความปลอดภัย ก็จะได้รู้ว่าการเล่นมหัศจรรย์เกินกว่าที่เราคาดคิด

นี่เป็นแนวคิดหลักในการจัดงาน “Play Day วันเล่นสนุก เล่นเปลี่ยนโลก” ที่มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) ร่วมกับเครือข่ายการเล่นทั้งภาครัฐและเอกชน ได้แก่ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สาธารณสุขศูนย์ 5 สำนักงานเขตปทุมวัน คณะครุศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) กลุ่มไม้ขีดไฟ มูลนิธิเพื่อนเยาวชนเพื่อการพัฒนา (มยพ.) เครือข่ายครุภัณฑ์ We Are Happy มูลนิธิเมล็ดฝัน และเครือข่ายรองเมืองเรื่องยิ้ม ภายใต้การสนับสนุนของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ร่วมกันจัดขึ้นเมื่อเร็วๆ นี้ ณ ลานอเวนิว โซน A MBK Center กรุงเทพฯ

โดยงานดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายแนวคิดการเล่นอิสระ และขับเคลื่อนการส่งเสริมสิทธิการเล่นในประเทศไทย เปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นอิสระมากขึ้น ซึ่งกิจกรรมในงานจัดมุมเล่นต่างๆ ที่ใช้ธรรมชาติ วัสดุสิ่งของหลากหลายของรีไซเคิล เครื่องเล่น จำนวน 6 โซน ประกอบด้วย 1.โซนประดิษฐ์ คิดค้น MBK SPIRIT ชวนสนุกกับของเล่น

รีไซเคิล 2. โชนเสริมสร้างความมั่นใจวัยชน 3. โชน Loose part 4. โชนเล่น ATR SPACE 5. โชน Floor Play และ 6. โชนมุมทราย

นางทิวา ณ นคร กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ(สสส.) ในฐานะผู้ให้การสนับสนุน และขับเคลื่อน ในครั้งนี้ กล่าวว่า สสส. เล็งเห็นคุณค่าความสำคัญเด็ก เยาวชนและครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สื่อดิจิทัลล้าหน้าส่งผลให้การเล่นของเด็กกำลังจะหายไป ถ้าไม่มีใครสักกลุ่มทำหน้าที่เป็นกำแพงเหล็ก การเล่นอย่างอิสระ เล่นอย่างธรรมชาติจะถูกลดคุณค่า ทั้งที่การเล่นเป็นคุณของมนุษยชาติ เราไม่อาจเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้โดยที่เราไม่มีโอกาสได้เล่นอย่างอิสระ

“พ่อแม่เป็นพลังสำคัญที่จะชวนลูกเล่นแต่ก็มีข้อจำกัด ดังนั้นต้องมีคนกลุ่มหนึ่งทำหน้าที่เป็นลมใต้ปีกให้กลุ่มพ่อแม่ ทุกห่วงโซ่หากทำหน้าที่ร่วมกันเช่นนี้ไปเรื่อยๆ โอกาสที่จะปกป้องเด็กๆ ให้มีต้นทุนชีวิตเรื่องการ เล่นจะดำเนินต่อไป ไม่ว่าสื่อดิจิทัลจะก้าวล้ำไปขนาดไหน การที่มีเครือข่ายลุกขึ้นมาทำเรื่องนี้โดยมีสสส.เป็นผู้สนับสนุน เป็นการ ทำภารกิจที่สมบูรณ์ที่สุดในยุคที่สื่อดิจิทัลเข้ามาคุกคามชีวิตเด็กๆ งานนี้เหมือนปลูกเมล็ดพันธุ์ ซึ่งจะเห็นผลเมื่อเด็ก เหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่”

ด้าน น.ส.ประสพสุข โบราณมูล ผู้จัดการฝ่ายคุ้มครองและพัฒนาเด็ก มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก (มพด.) กล่าวถึงความหมายของการเล่นอิสระว่า เป็นการเล่นที่เด็กได้ออกแบบเอง ได้คิดค้นวิธีเล่นกับสิ่งของต่างๆ ที่อยู่รอบตัว และการเล่นเป็นพื้นฐานชีวิตของเด็ก เด็กจะมีความสุขเมื่อได้เล่น จึงเป็นการเปิดทางให้เด็กได้พัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน ผู้ปกครองจึงควรเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้เล่นอย่างอิสระ

ขณะที่ น.ส.เข็มพร วิรุณราพันธ์ ผู้จัดการสถาบันสื่อเด็กและเยาวชน (สสย.) กล่าวถึงความสำคัญของการที่เด็กได้มีโอกาสเล่น ว่า นอกจากเป็นการเสริมสร้างความสุขและพัฒนาการของเด็กแล้ว ยังมีส่วนช่วยในการเปลี่ยนโลกใบนี้ ด้วย เพราะการเล่นสอนให้เด็กรู้จักการอยู่ร่วมกัน รู้จักจัดการเมื่อเกิดความขัดแย้ง หลายประเทศจึงเรียกร้องให้เด็ก มีโอกาสได้เล่นอย่างอิสระ มากกว่าการเรียนการแข่งขันกัน

“นักคิดหลายประเทศพบว่า ถ้าเด็กได้เล่นมากขึ้น โลกนี้จะมีสันติภาพ แล้วก็มิงงานวิจัยที่เขาศึกษาและพบว่า ความรุนแรง อาชญากรรมหรือปัญหาสังคมต่างๆ มันเริ่มขึ้นเพราะว่าเด็กมีโอกาสได้เล่นน้อยลง คำว่าโอกาสมีความสำคัญ มากๆ เพราะตอนนี้สังคมได้พรากโอกาสในการเล่นของเด็กไป ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการแข่งขันที่สูง เด็กๆ ต้อง เรียนหนัก พ่อแม่คาดหวังว่าลูกจะต้องเก่ง

เวลาไปสัมภาษณ์เรื่องการเล่นระดับสากล ซึ่งมีคนหลายอาชีพได้กล่าวไว้ว่า ถ้าเด็กได้เล่น เด็กจะรู้จักการอยู่ร่วมกัน หากเกิดความขัดแย้งต้องทำอะไร รู้จักการแก้ไขปัญหา การเล่นจะทำให้เด็กได้รู้จักตัวตนที่แท้จริง ฉะนั้นนักคิด หลายประเทศจึงยืนยันว่าถ้าเด็กได้เล่นมากขึ้น โลกจะมีสันติภาพ” ผู้จัดการสถาบันสื่อเด็กและเยาวชนกล่าว

ในปัจจุบันเรื่องการเล่นในประเทศไทยมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อหลายอย่างเช่น 1.ขาดความตระหนักถึงความสำคัญ

ของการเล่นเพื่อสร้างสุขภาวะเด็กและคนในสังคม 2.ขาดการออกแบบพื้นที่เล่นหรือการพัฒนาสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก 3.ขาดการจัดการดูแล เรื่องการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสม 4.ขาดพลังการขับเคลื่อนนโยบายส่งเสริมสิทธิการเล่นของเด็ก 5.ขาดกลไกผู้ดูแลการเล่นที่จะเป็นพลังและเป็นเครือข่ายในการขับเคลื่อนนโยบาย

การจัดกิจกรรม “วันเล่น” (PLAY DAY) หากผู้ปกครองเข้าใจสาระสำคัญ เชื่อว่าเด็กไทยจะไม่ได้เรียนเก่งเพียงอย่างเดียว แต่จะใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพอีกด้วย